

El Penó de la Conquesta de València és la bandera nacional més antiga del món

Autor:
Data de publicació: 13-10-2022

És la bandera hissada a València el 9 d'octubre de 1238 per a l'entrada en la ciutat de Jaume I.

La senyera de les quatre barres conservada a l'Ajuntament de València amb el nom de "penó de la Conquesta" és la primera bandera nacional i la més antiga del món de les que encara són en ús. Això ho diu el periodista i historiador Bruno Cianci, expert en vexil·lologia, la disciplina que estudia les banderes. En parla en un llibre que es titula La stoffa delle nazioni ('La tela de les nacions'), publicat per l'editorial Odoya. El primer capítol del llibre és dedicat a la senyera i porta per títol: 'Senyera, orgull català. Història de la primera bandera nacional'. Hi explica específicament que el Penó de la Conquesta, conservat a l'Arxiu Històric Municipal de València, és la bandera nacional més antiga del món.

Diu Cianci: 'El Penó de la Conquesta fa uns dos metres de llarg i té una gran importància per a la història de la ciutat, de la comunitat del mateix nom, i especialment per a Barcelona i Catalunya. Alliberada de les mans dels musulmans per part dels carolingis entre el segle VIII i IX, Catalunya va adquirir amb els anys una creixent autonomia dels descendents de Carles Martell […]. Entre les diverses relíquies, algunes de les quals es remunten suposadament al període de la Reconquesta, hi ha banderes cristianes i musulmanes. D'aquestes, la més important és la que els catalans anomenen Penó de la Conquesta. Aquesta tela va ser hissada pels musulmans el 28 de setembre de 1238 per anunciar la rendició a les tropes de Jaume I, rei de la Corona d'Aragó. No és una bandera musulmana, com un famós trofeu pres dels musulmans a la batalla de Navas de Tolosa (1212) i conservada a Burgos, sinó una bandera aragonesa, feta pels musulmans assetjats per comunicar als assetjadors la rendició.'

La bandera del 9 d'octubre
Efectivament l'anomenat "Penó de la Conquesta" va ser la bandera que va donar el senyal al rei Jaume I per tal que fes la seua entrada a la ciutat de València, el 9 d'octubre de 1238, data que es commemora des d'aleshores com la fundacional del País Valencià.

Segons diu la tradició, aquest drap pintat imitant l'estendard reial va ser el senyal que els andalusins de Balansiya van hissar el 28 de setembre de 1238 sobre la torre d'Al?-Buf?t –després dita del Temple, junt a la porta de B?b Ibn Sakhar, a la muralla àrab de València– per indicar la seua rendició. Coneixem el fet per l'esment que se'n fa al Llibre dels feyts (§ 282): «enviam a dir al rey e raiç Abulhamalet, per tal que sabessen los christians que nostra era València, e que negun mal no·ls faessen, que metessen nostra senyera en la torre que ara és del Temple; e els dixeren que·ls plaïa. E nos fom en la rambla, entre'l reyal e la torre, e quan vim nostra senyera sus en la torre descavalgam del caval, e endreçam-nos ves orient, e ploram de nostres uils, e besam la terra per la gran mercé que Deus nos havia feyta.». Sembla que aquest senyal o penó va ser considerat una relíquia, i Jaume I va ordenar, probablement, que es conservés a l'església de l'hospital de Sant Vicent, antic lloc de culte cristià dedicat al patró de la ciutat, on va quedar fins al segle xix.

Va ser el cronista Pere Antoni Beuter, encarregat de fer el tradicional Sermó de la Conquesta del segon centenari (1538), qui a la seua Primera part de la Història de València va dir que el penó es conservava a la volta de l'església de Sant Vicent i va defensar que aquesta peça era el mateix penó hissat pels andalusins. Cent anys després, per al tercer centenari, està documentat que el Justícia Criminal va baixar el Penó de la volta de l'església, i va assegurar que era vertader com deia la tradició, segurament basant-se en el seu aspecte vell. És en aquest moment quan es va afegir la inscripció de l'any.

Amb la desamortització dels béns de l'Església, al segle XIX, el Penó va passar a guardar-se a la Casa de la Ciutat junt a la Senyera de la ciutat de València. El 8 d'octubre de 1838, per al sisé centenari de la conquesta, va ser exhibit a la Torre del Temple –al lloc on 600 anys abans fou hissat pels andalusins– amb la resta de relíquies atribuïdes a Jaume I. En 1855 es va traslladar amb la resta de l'Ajuntament des de la Casa de la Ciutat a la Casa d'Ensenyança, on hi ha l'actual Ajuntament de València.

A la Processó Cívica de 1939, en la commemoració franquista del seté centenari de la conquesta, el Penó va eixir en substitució de la Senyera de la ciutat, que en aquell moment era considerada pels franquistes un símbol republicà, mentre el Penó era interpretat com un símbol monàrquic històric del Casal d'Aragó. En 1952 va viatjar a Tarragona –portat per l'Ajuntament de València– per al retorn de les restes dels reis de la Corona d'Aragó al monestir de Poblet, on va cobrir en tot moment el taüt de Jaume I.

Durant la transició del franquisme, en canvi, l'extrema dreta i l'espanyolisme van atacar qualsevol representació del Penó per considerar-lo catalanista i van explotar l'ús de la bandera de la ciutat com a alternativa, fins aconseguir que avui siga la bandera oficial de la comunitat autònoma.

La bandera, pel seu estat de conservació, no es mou de la vitrina de l'Arxiu Històric Municipal, en l'Ajuntament de València però pot ser visitada lliurement.

Podeu llegir l'article original en el següent enllaç: https://www.vilaweb.cat/noticies/el-peno-de-la-conquesta-de-valencia-es-la-bandera-nacional-mes-antiga-del-mon/